

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ**

*для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія
спеціалізацій 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – болгарська; 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – польська; 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – сербська; 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – словацька; 035.037 слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – хорватська; 035.038 слов'янські мови та
літератури (переклад включно), перша – чеська; 035.039 слов'янські мови та
літератури (переклад включно), перша – словенська.*

УДК 378.147

Методичні рекомендації щодо виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія спеціалізацій 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська; 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська; 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська; 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька; 035.037 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – хорватська; 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська; 035.039 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 44 с.

Укладачі:

Асіїв Л.В. – кандидат філологічних наук, доцент катедри української мови імені професора Івана Ковалика

Купчинська З.О. – доктор філологічних наук, доцент катедри української мови імені професора Івана Ковалика

Рецензенти:

Микитюк В.І. – доктор педагогічних наук, доцент катедри української літератури імені академіка Михайла Возняка

Григорук С.І. – кандидат філологічних наук, доцент катедри загального мовознавства

Розглянуто та схвалено до друку на засіданні катедри української мови імені професора Івана Ковалика (протокол № 1 від 29.08.2022)

Розглянуто та схвалено до друку на засіданні кафедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького (протокол № 1 від 30.08.2022)

Розглянуто та схвалено до друку на засіданні вченої ради філологічного факультету (протокол № 2 від 26.09.2022)

Методичні рекомендації містять вимоги до кваліфікаційної (магістерської) роботи та поради щодо їх виконання, мета яких – допомогти здобувачеві освіти за другим (магістерським) рівнем правильно організувати працю над роботою та підготуватися до її захисту.

© Асіїв Л.В., Купчинська З.О. 2022

© ЛНУ імені Івана Франка, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	7
Вибір теми магістерської роботи.....	7
Консультації з науковим керівником.....	7
Добір та опрацювання наукової літератури, складання бібліографії	8
Збір фактичного матеріалу.....	11
Процес і техніка написання магістерської роботи.....	13
СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	14
Вступ.....	15
Розділи магістерської роботи.....	17
Висновки.....	20
Список використаної літератури та джерел.....	20
Резюме.....	21
Додатки.....	21
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	21
Загальні вимоги до оформлення роботи.....	21
Цитати та покликання.....	23
Список використаної літератури та джерел.....	25
Резюме.....	26
Додатки.....	26
ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ.....	26
Підготовка до захисту	26
Порядок публічного захисту кваліфікаційних робіт.....	27
Оцінювання кваліфікаційної роботи.....	29
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	30
ДОДАТКИ	32

ВСТУП

Атестація випускників освітньої програми “Болгарська мова та література”, “Польська мова та література”, “Сербська мова та література”, “Словацька мова та література”, “Словенська мова та література”, “Хорватська мова та література” “Чеська мова та література” спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.032 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська; 035.033 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська; 035.035 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська; 035.036 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька; 035.037 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – хорватська; 035.038 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська; 035.039 слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи та завершується видачею документа встановленого зразка про присудження ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації магістра філології за відповідною спеціалізацією.

Відповідно до Положення про екзаменаційну комісію у Львівському національному університеті імені Івана Франка (2016р.), кваліфікаційна (магістерська) робота – “самостійно виконана науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти за ступенем “магістр”, головною метою і змістом якої є наукові дослідження з новітніх питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки. Кваліфікаційна робота є самостійним науковим дослідженням здобувача вищої освіти, що виконується на завершальному етапі навчання” [10, с. 7].

Кваліфікаційна (магістерська) робота спрямована на розв’язання спеціалізованих завдань та/або практичної проблеми в галузі філології (відповідно до обраної спеціалізації), що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Магістерська робота – це самостійне наукове дослідження філологічної проблеми, яке повинне містити значний елемент новизни та засвідчувати, що здобувач орієнтується в актуальній науковій проблематиці, вміє використовувати відповідні методи дослідження та самостійно аналізувати, систематизувати, узагальнювати основні наукові й практичні результати. Ця робота спрямована на самостійне розв’язання складних дослідницьких завдань, пов’язаних із актуальними проблемами філології, певною науково-практичною проблематикою кафедри. Вона є підсумком виконання магістерської програми та відображає вміння студента, що здобуває ОС "Магістр", самостійно вести науковий пошук та вирішувати науково-дослідницькі завдання.

Тему кваліфікаційної (магістерської) роботи закріплює за студентом випускова кафедра, яка забезпечує наукове керівництво на підставі його особистої заяви.

У процесі написання, оформлення та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи у здобувача формуються такі **компетентності**

загальні:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

фахові:

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК 11. Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів.

Передбачається досягнення таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН 18. Володіти на високому рівні болгарською польською / сербською / словацькою / словенською / хорватською / чеською мовою для здійснення професійної діяльності.

ПРН 19. Володіти технікою письмового та усного перекладу, вміти обирати оптимальні перекладацькі стратегії та рішення, організовувати процес перекладу відповідно до типу, тематики, стилю та жанру тексту мовою оригіналу і способу його оформлення мовою перекладу.

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Праця над кваліфікаційною (магістерською) роботою проходить такі етапи:

- 1) вибір теми;
- 2) консультації з керівником;
- 3) опрацювання наукової літератури, складання бібліографії;
- 4) вибір методики дослідження, складання плану, визначення структури роботи;
- 5) збирання фактичного матеріалу, укладання картотеки;
- 6) написання тексту роботи;
- 7) оформлення магістерської роботи;
- 8) публічний захист.

Вибір теми магістерської роботи

Магістерське дослідження розпочинається з вибору теми із визначеного випусковою катедрою переліку. Студент може запропонувати свою тему дослідження відповідно до своїх наукових інтересів. У такому разі студент повинен подати письмове обґрунтування теми, яку він хоче досліджувати. Катедра після відповідного обговорення на своєму засіданні, у процесі якого члени катедри позитивно оцінюють запропоновану тему, може ухвалити долучити запропоновану тему до переліку тем кваліфікаційних робіт.

Основними вимогами до тематики магістерських робіт є актуальність і новизна, перспектива застосування сучасних методів і прийомів лінгвістичного /літературознавчого аналізу. Назва роботи повинна бути короткою і лаконічною, точно вказувати на основну проблематику, відзначатися чіткістю формулювання.

Студент повинен написати на ім'я завідувача випускової катедри заяву, у якій зазначити тему, яку обрав для дослідження. Катедра на своєму засіданні затверджує теми магістерських робіт та наукових керівників. Науковими керівниками кваліфікаційних (магістерських) робіт, відповідно до Положення про екзаменаційну комісію у Львівському національному університеті імені Івана Франка (2016р.), призначають з числа науково-педагогічних працівників із вченими званнями або науковими ступенями [10, с. 7]. Вчена рада факультету затверджує теми і наукових керівників кваліфікаційних (магістерських) робіт за поданням випускових кафедр.

Консультації з науковим керівником

Написання магістерської роботи – це систематичний творчий процес, напружена співпраця досвідченого науковця й магістранта. Обравши тему, студент повинен прийти на консультацію до наукового керівника.

Основна мета діяльності керівника полягає у створенні оптимальних умов для самостійної роботи студента. Цьому сприяє відповідна методика керівництва і консультування, допомога в пошуку наукової літератури, поради щодо використання методів дослідження, а також систематичний контроль за виконанням роботи.

На першій консультації науковий керівник дає студентові загальні настанови щодо роботи над темою: визначає обсяг матеріалу, що стане предметом дослідження, допомагає з'ясувати актуальність і новизну запропонованої проблеми, мету й завдання наукового пошуку, рекомендує основну літературу. Керівник та студент складають попередній план наукової роботи, окреслюють окремі її розділи, визначають графік написання вступу, основної частини, висновків та термін закінчення чорнового варіанту роботи. Керівник видає студентові завдання та визначає термін їх виконання, допомагає студентові у складанні календарного плану-графіку виконання кваліфікаційної роботи (Додаток Г).

Наукову роботу найкраще подавати керівникові за етапами:

- картотека;
- список літератури;
- вступ;
- основна частина (кожен розділ окремо);
- висновки;
- уся робота.

Студент повинен знати, що своєчасна консультація і поради наукового керівника, систематична робота над виправленням окремих розділів роботи дають змогу ефективно використовувати час для написання роботи та попереджують помилки.

Студент зобов'язаний періодично звітувати перед науковим керівником про виконану роботу, дотримуватися календарного плану виконання кваліфікаційної роботи.

Керівник систематично контролює і спрямовує роботу студента, дає поради з окремих питань, вказує на недоліки викладу текстового матеріалу. У разі суттєвих порушень, які можуть призвести до невиконання у встановлені терміни магістерської роботи, науковий керівник зобов'язаний інформувати завідувача катедри для прийняття відповідних рішень, зокрема і щодо недопущення до захисту.

Добір та опрацювання наукової літератури, складання бібліографії

Наукову літературу здобувач добирає самостійно. Однак науковий керівник зазвичай радить студентові ті праці, які особливо важливі для обраної теми. Знайти наукову літературу, що стосується обраної теми, допоможуть :

- алфавітний каталог, де назви праць розташовані в алфавітному порядку (в основному за їх авторами);
- систематичний каталог, у якому дані про джерела систематизовані за певними ознаками. Пошук у такому каталозі є багатоступеневим: спочатку галузь знань, потім часткове питання і нарешті джерело;
- предметний каталог, у якому подані дані про літературу з конкретних проблем і галузей. У ньому бібліографічні записи розташовані за абеткою предметних рубрик;
- тематичні картотеки (зокрема, газетно-журнальних статей, авторефератів, рецензій тощо);
- бібліографічні покажчики.

Інтернет розширив можливості швидкого пошуку відповідної літератури, проте важливо правильно використовувати електронні ресурси. Необхідно пам'ятати, що не можна використовувати анонімні матеріали з інтернету. Покликаючись на інформаційні джерела, що були знайдені в мережі Інтернет, обов'язково вказуємо не тільки мережеву адресу сайту, а і його належність, джерела, з яких була запозичена інформація, представлена на сайті. Радимо звернутися до **електронних ресурсів** (електронних каталогів, довідково-інформаційних ресурсів, бібліотек), зокрема:

- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>). На сайті цієї бібліотеки можна також знайти автореферати дисертацій, у тому числі не тільки за точними даними, а й за ключовими словами, наукову періодику України (журнали, вісники тощо). Також подано низку покликів на інші електронно-інформаційні ресурси;
- Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (<http://nplu.org/>);
- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (<https://www.lnulibrary.lviv.ua/>);
- Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (<http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>);
- ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА "УКРАЇНІКА" <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB> Це національний довідково-інформаційний та документальний ресурс архівних, рукописних і друкованих джерел, створених в Україні або інших державах;
- Український мовно-інформаційний фонд НАН України (режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>), який містить, зокрема, архів журналу «Мовознавство» (<https://movoznavstvo.org.ua/>);
- Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН <http://dspace.nbuv.gov.ua/> На цьому сайті, серед іншого, є електронні версії журналів «Українська мова», «Мовознавство», «Культура слова», «Лексикографічний бюлетень», «Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи», «Термінологічний вісник» тощо;
- Електронна бібліотека Інституту української мови НАН України <https://iul-nasu.org.ua/> Містить архіви періодичних видань «Українська мова», «Культура слова», «Лексикографічний бюлетень», «Термінологічний вісник», «Студії з

ономастики та етимології», індивідуальні, колективні монографії вчених інституту та збірники наукових праць;

- Internet Archive <https://archive.org/index.php>;
- Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://philology.knu.ua/>. На сайті можна знайти архіви видань цього навчального закладу, зокрема збірників «Мовні і концептуальні картини світу», «Українське мовознавство», «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Літературознавство, мовознавство, фольклористика; «Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика», «Studia Linguistica», «Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики»;
- Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України. Бібліотека <http://www.inmo.org.ua/library.html>. Є можливість знайти у різних форматах словники та монографії, які видані інститутом;
- Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки» <http://phil.duan.edu.ua>.
- Наукова бібліотека Чернігівського національного технологічного університету. <http://library2.stu.cn.ua/> На сайті подано список українських видань у галузі філологічних наук у вітчизняних та міжнародних наукометричних, реферативних базах даних із відповідними покликами.
- Лінгвістичний портал «Мова.info» <http://www.mova.info/>
- Ізборник <http://litopys.org.ua/>
- Читиво <https://chtyvo.org.ua/>

Літературу доцільно записувати на окремі картки (можна робити їхні електронні версії), зазначаючи прізвище та ініціали автора, назву монографії, збірника статей чи окремої статті, місце і рік видання, назву видавництва чи журналу та кількість сторінок.

Послідовність запису в картці:

1. Прізвище та ініціали автора (авторів, якщо їх кілька).
2. Назва праці (записується з нового рядка без скорочень).
3. Вихідні дані (місто видання, назва видавництва, рік видання, кількість сторінок; для періодичних видань – назва, рік видання, номер, сторінки).

Наприклад:

Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 296 с.

Русанівський В. М. Мова в системі культурних цінностей. Мовознавство. 1987. №5. С. 3–7.

Доцільно також зазначати бібліотечні шифри, під якими подано праці в каталозі. Це дозволить значно зекономити час і не доведеться щоразу під час замовлення книги звертатися до каталогу.

Якщо знаходите електронну версію, то обов'язково вказуєте режим доступу, що допоможе швидко знайти ще раз відповідне джерело. Наприклад:

Бабич Н. Причини, наслідки і «перспективи» вульгаризації сучасного мовлення. Мова і суспільство. 2010. Вип. 1. С. 141–148. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls/article/view/1694>

Кількість опрацьованих джерел не лімітована для кваліфікаційних робіт. Необхідно на такому рівні вивчити наукову літературу з досліджуваної проблеми, щоб мати змогу розв'язати поставлені завдання і досягнути визначеної мети.

Після вивчення бібліографії необхідно укласти її картотеку: упорядкувати літературу в алфавітному порядку, а також систематизувати її відповідно до основної проблематики роботи. Відтак опрацювати дібрану літературу, виділити головну думку й основні положення книги чи статті, провести їхній аналіз та осмислення, ознайомитися з методами, формами та прийомами, які можна використати в написанні власної роботи. Особливу увагу слід приділити проблемним питанням, спірним думкам, дискусіям.

Звичайно, використовують не всю інформацію, що міститься в певній праці, а тільки ту, яка безпосередньо стосується досліджуваної проблеми. У процесі опрацювання наукової літератури необхідно робити відповідні нотатки, записи у вигляді плану. Нотатки можуть мати вигляд вільного переказу ідей і думок, висвітлених у науковій праці, а можуть бути дослівними, тобто цитатами. Передавати цитату треба повністю, не обривати, тобто не опускаючи такої частини, без якої зміст цитованого може бути викривленим чи недостатньо зрозумілим. Не можна виривати окремі фрази з контексту, перекручувати чужі висловлювання, переінакшувати їх відповідно до своєї концепції. Цитатами слід користуватися уміло. Не можна зловживати ними, а використовувати тоді, коли є потреба зіставити суперечливі погляди або зробити покликання на думку авторитетного вченого.

Доцільно також відразу фіксувати власні міркування, які виникли під час опрацювання літератури, аргументуючи власну точку зору. Такий підхід до роботи з літературою допоможе систематизувати та критично осмислити прочитане.

Збір фактичного матеріалу

Фактичний матеріал найчастіше збирають паралельно з опрацюванням наукової літератури. Основними джерелами для дослідника є оригінальні тексти (художні, наукові, публіцистичні тощо), словники, анкетування, опитування інформаторів. Якщо тема стосується опису певної говірки,

соціальних діалектів, молодіжного жаргону, дослідження топонімів, то на першому місці щодо важливості стоять аудіозаписи мовлення представників певних територій чи соціальних груп. Нерідко словниковий матеріал доповнюється текстовим і навпаки. Комбіноване використання джерел різних типів посилює достовірність одержаних результатів дослідження.

Для досліджень з граматики, лексики, історії української літературної мови тощо варто скористатися *електронним ресурсом ГРАК* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови <http://uacorpus.org/>). Це велика структурована колекція художніх, публіцистичних, наукових текстів, а також текстів з інформаційних сайтів в Інтернеті, з блогів у Facebook. Є окремий підкорпус творів усних жанрів (промови та інтерв'ю), залучено і окремі словники. Подано також перекладні тексти з 38 мов. Цю колекцію супроводжує програма, яка дозволяє шукати словоформи, сполучення слів, будувати власні підкорпуси, вибірки, сортувати знайдені мовні явища, одержувати різноманітну статистичну інформацію.

Інформаційно-довідкову систему «Корпус української мови» розміщено також на лінгвістичному порталі «Мова.info» (<http://www.mova.info/>).

Зручно для дослідження використовувати електронні версії словників, які розміщені на різних електронних ресурсах,

Для аналізу стилю автора треба брати найповніші видання, а особливо, якщо є така змога, рукописи, що дає змогу аналізувати саме авторський стиль без редакторських правок. Залежно від теми дослідження може виникнути потреба звернутися не тільки до бібліотек, а й до архівів.

На основі опрацьованої наукової літератури студент вибирає спосіб аналізу матеріалу, відповідну класифікацію і за нею систематизує відібраний матеріал. Наприклад, зібраний лексичний матеріал можна класифікувати за тематичними чи лексико-семантичними групами, можливі також етимологічні дослідження; здійснюють структурний аналіз лексем, термінів, синонімів, неологізмів тощо, тобто з різних аспектів вивчаємо та аналізуємо певний мовний матеріал. Основною метою таких студій є не тільки глибокий і всебічний аналіз мовних одиниць, а й визначення їх функцій у текстах різних стилів і жанрів.

Для того, щоб оптимізувати процес обробки одержаних матеріалів, може бути доцільним метод карткування. Кожний приклад фіксують окремо: речення, словосполучення – на окремій картці, текст – на окремому аркуші, тобто збирається картотека прикладів.

Вимоги до карткування:

1. Мовні факти (слова, словосполучення) треба подавати в мінімальному контексті – реченні, іноді для правильного визначення мовного явища слід фіксувати ширший контекст – кілька речень.

2. Необхідне слово, словосполучення чи конструкцію обов'язково виділяють (іншим кольором, шрифтом, підкреслюють).

3. На кожній картці зазначають сторінку, на якій виписане явище подано у творі. Назва твору, його бібліографічні дані подають у вступі й у списку

використаних джерел. Якщо мовний матеріал виписують з різних джерел, на картці зазначають назва твору й сторінку (за твором одного автора) чи прізвище, назва твору й сторінку (за творами кількох авторів).

4. При карткуванні треба дотримуватися абсолютної точності: не можна скорочувати слова, переставляти, замінювати іншими; необхідно дотримуватися авторської пунктуації, розрядки (якщо така є).

5. Якщо аналізоване мовне явище знаходиться в дуже великому за обсягом реченні, то при переписуванні на картку його можна скоротити, позначивши трьома крапками місце розриву, пропуску. Але таке скорочення можливе за умови, якщо зміст скороченого речення буде достатнім для осмислення необхідного мовного факту.

Зворот картки використовуємо для нотаток. з'ясування лексичних значень слів, для опису мовних явищ тощо.

Необхідно ретельно відбирати й опрацьовувати мовні та літературні факти, ні за яких умов не допускати їх перекручення. Узагальнення й висновки повинні випливати з конкретного аналізу фактичного матеріалу.

Кожне теоретичне положення має бути підтвержене фактичним матеріалом. Для цього треба добирати речення, що яскраво ілюструють певне мовне явище. Таку ілюстрацію в тексті кваліфікаційної роботи подають з абзацу, мовне явище підкреслюють або виділяють іншим шрифтом, а після речення в дужках подають поклик (див Додаток). Якщо прикладів на окреме положення є надто багато, то подають 5-7 одиниць, а решту карток підраховують і в роботі зазначають їх кількість. Увесь фактичний матеріал можна подати у додатках у вигляді таблиць, покажчиків, словників тощо.

Процес і техніка написання кваліфікаційної роботи

Писати роботу треба за планом (у роботі позначають словом ЗМІСТ), щоб уникнути непослідовності викладу думок, хаотичності в розкритті й розвитку теми, відсутності логічних зв'язків між частинами тексту, запобігти прогалинам у міркуваннях і недоречним повторенням. План дає чітку, ясну перспективу всієї творчої праці. На початку роботи складають первинний варіант плану, що охоплює вузлові питання, яким будуть підпорядковані теоретичний матеріал, узагальнення та приклади. Цей варіант має форму простого плану. У процесі реферування літератури і збирання фактичного матеріалу план удосконалюють; більш помітним стає зв'язок розділів і підрозділів, пунктів і підпунктів, їх співвіднесеність. Це вторинний варіант плану: складний, розгорнутий, за яким пишуть магістерську роботу в першій редакції. Чим він буде ширший і конкретніший, тим ясніше розкриватиме загальний зміст роботи та її цілеспрямованість. Після написання роботи в останній редакції розгорнутий план можна до певної міри скоротити, згорнути (якщо в цьому є потреба). Це його третій і остаточний варіант.

Працюючи над якимось частковим питанням чи розділом, обов'язково визначаєте його зв'язок з цілим дослідженням, з проблемою, яку вивчаєте.

Після вивчення сучасного стану проблеми, збору фактичного матеріалу вибирають й уточнюють спосіб вирішення поставлених завдань. Під час роботи над обраною темою можуть виникнути нові аспекти проблеми, які потребують додаткового аналізу, тому первісний план роботи зазнаватиме змін, що, у свою чергу, викликатиме необхідність уточнення проблематики дослідження і відповідно його структури.

Оформлюючи результати дослідження, враховуємо особливості наукового стилю мови, головною рисою якого є об'єктивність. Зміст і результати наукового дослідження необхідно викладати стисло, логічно й аргументовано, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, невиправданої тавтології. До мовної надмірності слід віднести й уживання без потреби іншомовних слів, які дублюють українські й тим самим невиправдано ускладнюють вислів.

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладення матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу, що передбачає відповідні поклики.

Норми наукової комунікації суворо регламентують характер викладення наукової інформації. Зараз в рамках наукової спільноти існує неписане правило, коли автор наукової роботи виступає в множині та замість „я” використовує займенник “ми”, що дозволяє йому відобразити свою думку як точку зору певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку. Тим більше це стосується молодих дослідників, що пишуть свою роботу під керівництвом досвідченого науковця, який завдяки своїм порадам щодо концепції, плану, структури роботи, інтерпретації мовних чи літературних фактів, конкретним правкам готового тексту стає своєрідним співавтором роботи. Саме тому рекомендуємо вживати в праці авторське “ми”, а також відповідні вислови, зокрема *на нашу думку, наше бачення, ми довели* тощо. Використовують також безоособові форми (доведено, виявлено) та форму викладу від третьої особи (автор вважає).

СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Магістерська робота повинна складатися з таких структурних елементів:
Титульний аркуш, оформлений за встановленою формою (див. Додаток А);

ЗМІСТ;

ВСТУП;

ОСНОВНА ЧАСТИНА, що складається з окремих *РОЗДІЛІВ* та підрозділів;

ВИСНОВКИ;

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ.

Можливі також

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ;

ДОДАТКИ

РЕЗЮМЕ

ЗМІСТ розміщують відразу після титульної сторінки роботи із зазначенням початкової сторінки. Він може бути оформлений як простий чи розгорнутий план (зразок оформлення ЗМІСТУ подано в Додатку Б).

Вступ

У вступі обґрунтовують актуальність, новизну, мету, завдання, джерельну базу, об'єкт, предмет, методи, практичне значення та структуру дослідження.

Поняття *актуальність* означає корисність, доцільність розробки теми для сучасної науки. Обґрунтовуючи актуальність, вказуємо ступінь внеску в розробку конкретної проблеми тих учених, хто займався нею раніше. Студент повинен зробити короткий огляд наукової літератури з обраної теми, наголосивши на тих проблемах, які вже були вивчені, частково розкриті або ж зовсім не досліджені попередниками. Цей огляд не обов'язково має бути вичерпним, тому автор може зазначити, що розмова про деякі праці продовжиться в основному тексті його роботи.

Актуальність дослідження зумовлюється різними чинниками, зокрема соціальним замовленням, практичними завданнями мовознавства/літературознавства, необхідністю поглибленого вивчення певних процесів чи явищ, недостатнім рівнем розробки окремих аспектів наукової проблеми. Висвітлення актуальності повинно стосуватися проблем дослідження, його наукового значення. Стан розробки теми розкривають, подаючи короткий огляд найбільш цінних та актуальних робіт із вказівкою на проблеми, що в них висвітлено. Такий огляд не повинен бути підготовлений у формі звичайного переліку всіх відомих джерел чи спеціальних праць, тобто він не може мати характеру простого бібліографічного представлення літератури. Неприйнятним є також механічне переповідання змісту (у формі резюме) основних праць, які дотичні до тематики наукової роботи.

Тож, щоб висвітлити актуальність дослідження, достатньо в межах однієї сторінки коротко викласти сутність проблеми, стан її вивчення в сучасній лінгвістиці, доцільність пропонованої праці, нові аспекти (порівняно з відомими) розв'язання поставленої проблеми. Для цього складається стислий огляд літератури з теми дослідження, у якому обґрунтовується, що досліджувана проблема ще не вивчена чи маловивчена, розкрита лише частково або розкривалася не в тому аспекті. Варто послуговуватися такими словами й словосполученнями: *набуває першочергового значення, помітно (значно) зріс інтерес, значну увагу приділяють, особливу увагу привертають, користується посиленою увагою, однією з найважливіших проблем є тощо.*

Буває, що студент, не знайшовши у доступній йому літературі потрібних відомостей, безпідставно робить висновок про те, що ніхто не досліджував певну проблему. не описував певне мовне явище, проте такий висновок можна робити тільки після ретельного і всебічного вивчення наукової літератури і консультації з науковим керівником.

Від формулювання наукової проблеми і доведення, що певні аспекти ще

не достатньо досліджені, логічно перейти до формулювання мети роботи та завдань, які вирішуватимуть відповідно до поставленої мети.

Мета – це результат, на досягнення якого спрямоване все дослідження. Її формулюють лаконічно, але повно. Мета може бути пов'язана

- з виявленням нових властивостей, ознак певного явища;
- з аналізом нового мовного/літературного матеріалу;
- з новим підходом до вже відомих мовних/літературних фактів.

Ключовими словами у формулюванні мети виступають або дієслова в неозначеній формі (*дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити* тощо), або відповідні віддієслівні іменники (*дослідження, опис, вивчення, розкриття* тощо). Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут часто вживаються такі означення: *комплексний, всебічний* (*комплексний аналіз, всебічне дослідження, вивчення*).

Завдання роботи, конкретизуючи загальну її мету, чітко позначають етапи наукового пошуку в досягненні цієї мети. Вони включають аналіз наукової літератури, що стосується досліджуваної проблеми, збір та аналіз фактичного матеріалу, виявлення його характерних ознак та властивостей і на цій основі відповідну класифікацію, визначення параметрів функціонування явищ, характеристику аспектів сучасних шляхів вирішення певної наукової проблеми, експериментальну перевірку пропонованої системи засобів, необхідних для розв'язання наукової проблеми тощо. Формулювати завдання роботи зручно за допомогою таких дієслів: *з'ясувати, виявити, описати, показати, сформулювати, висвітлити, здійснити, проаналізувати, простежити, розробити* та ін. Кожне положення краще виділити абзацом.

У вступі також обов'язково зазначають використані у роботі методи. **Метод** – це спосіб пізнання, дослідження явищ природи і суспільства, це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання. Вибір конкретних методів пов'язаний з метою та завданнями дослідження й характером фактичного матеріалу. Правильно обраний метод значною мірою визначає результативність дослідження, тож магістрант обов'язково радиться з науковим керівником щодо доцільності використання відповідних методів.

Під час виконання магістерської роботи студенти використовують і загальнонаукові методи (індукція і дедукція, різні види аналізу, синтез, зіставлення, порівняння, класифікації, типологізації тощо), і спеціально-лінгвістичні та літературознавчі (описовий, зіставний, історичний, порівняльно-історичний, або компаративний, лінгвогенетичний, структурний, дистрибутивний, трансформаційний, компонентний аналіз, психолінгвістичний, соціолінгвістичні, статистичні методи тощо).

У магістерській роботі вказують також об'єкт та предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це загальна сфера наукового пошуку, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження – це окремі властивості, боки, відношення об'єкта, той аспект проблеми, який розглядають відповідно до мети в теоретичному і практичному планах.

Об'єкт і предмет співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Наприклад, об'єктом літературознавчого дослідження переважно є доробок письменника чи окремий період історії письменства. Предметом – конкретний твір або ж риса (особливість) творчості письменника чи конкретна тенденція розвитку письменства певного часу.

Також зазначають практичне значення дослідження.. **Практичне значення** полягає в реальному використанні результатів дослідження на практиці.

Може також бути зазначене теоретичне значення роботи. **Теоретичне значення** полягає у вирішенні питань, пов'язаних з розвитком певних аспектів мовознавчого дослідження, перспективності нових шляхів вирішення актуальних питань лінгвістики.

У вступі вказують **наукову новизну** одержаних результатів, що передбачає обґрунтування того, що зробив автор магістерської роботи порівняно з іншими дослідниками цієї проблеми, яких нових результатів досягнув. Необхідно показати відмінність здобутих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше отриманих суджень та оцінок; які підходи тощо удосконалено, які підходи, концепції, методології аналізу, класифікації тощо дістали подальший розвиток).

Якщо студент виступав за результатами свого дослідження на наукових конференціях або має відповідні публікації, то про це також вказують у вступі.

Наприкінці вступу описують **структуру** магістерської роботи, зокрема зазначають, що робота складається зі: вступу, ... розділів, висновків, списку використаної літератури та джерел, додатків. Можна також коротко охарактеризувати принципи розміщення матеріалу і напрям висвітлених тем у кожному розділі, аргументувати вибір композиції своєї праці.

Орієнтовний обсяг вступу – 4-5 ст.

Починати написання роботи треба зі вступу. Однак практика показує, що вступ у процесі роботи над текстом і після завершення роботи часто потрібно переробити, доопрацювати.

У вступі не повинно бути невмотивованої патетики, пишних фраз, голої публіцистики, а також і великої кількості або довгих цитат.

Розділи магістерської роботи

Основу роботи становить текст, у якому студент викладає свої міркування, пропонує власні погляди на проблему дослідження, здійснює аналіз мовних/літературних явищ, зіставляє факти, узагальнює досліджувані явища. Основна частина складається з 2-3 розділів, у яких можливі підрозділи, параграфи, пункти, підпункти тощо. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Заголовки розділів мусять бути науково чіткі, зрозумілі. У своїй роботі ви повинні домогтися єдності розділів, логічної послідовності тверджень, проблем. Кожен розділ – окрема наукова розвідка. Рекомендуємо складати до

кожного розділу “автономний” план, план лише для себе. Таке “подвійне” планування полегшує оперування зібраними фактами, сприяє повнішому їх охопленню.

Основна частина містить теоретичні і практичні розділи. **Кожен розділ, а також підрозділ** повинен мати свою **назву**, яка передаватиме зміст розділу (підрозділу). Дібраний **заголовок** має бути коротким, але не надмірно, адже чим коротший заголовок, тим він ширший за своїм змістом. Особливо небезпечні заголовки з одного слова, бо вони не дають змогу визначити зміст розділу. Однак не потрібно впадати в іншу крайність – максимально точно передавати зміст розділу в заголовку. Це призводить до розтягнення заголовка на кілька рядків, що утруднює його сприйняття. Також слід пам’ятати, що назви окремих розділів та підрозділів – це лише частини роботи, які **не повинні дублювати** тему роботи.

Теоретичний розділ містить аналіз й осмислення опрацьованої наукової літератури з теми дослідження, а також висновки, які спонукають до дослідницьких розвідок.

У цьому розділі висвітлюємо історію досліджуваного питання та основні проблеми, які стосуються досліджуваної теми. У ньому важливо розкрити проблеми та різні шляхи їх розв’язання, запропоновані вченими, критично проаналізувати теоретичний матеріал, сформулювати основні напрямки досліджень. Огляд літератури за темою повинен демонструвати ґрунтовне ознайомлення зі спеціальною літературою, вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти суттєве, оцінювати зроблене раніше іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані дослідження теми. Матеріали треба систематизувати в певному логічному зв’язку і послідовності. Тому перелік праць та їх критичний розгляд не обов’язково подавати в хронологічному порядку. Є різні принципи викладу матеріали: хронологічний, проблемний (тематичний), хронологічно-проблемний. Якщо в теоретичному розділі подана вся різноманітність думок, то це створює максимально сприятливі можливості для формулювання власної позиції щодо певної наукової проблеми. У цьому розділі також визначають термінологічну базу дослідження, формулюють та з’ясовують основні категорії.

Отож назва цього розділу повинна окреслювати основну ідею роботи, тому не радимо його називати занадто загально, як-от: «Огляд літератури з проблеми». Прикладами вдалого формулювання назви теоретичної частини дослідження є такі: «Проблеми основоцентричної дериватології» (тема роботи – «Український відприкметниковий словотвір», автор В. В. Грещук); «Ключові слова в системі досліджень художнього тексту» (тема роботи – «Функціонально-семантичні особливості ключових слів художнього тексту», автор В. М. Титикало); «Проблема аугментативно-пейоративного словотвору в східнослов’янському мовознавстві» (тема роботи – «Динаміка аугментативно-пейоративного словотворення українського іменника», автор В. Ф. Христенюк).

Практичний розділ містить опис та аналіз виявлених мовних/літературних явищ, художніх творів письменника, опис виконаного дослідницького завдання тощо. На основі самостійних спостережень і

вдумливого аналізу тих чи інших фактів студент розвиває теоретичні положення і, можливо, висуває нові – свої, підтверджені прикладами.

Розподіл матеріалу за розділами має бути відносно рівномірним. Зміст розділів повинен точно відповідати темі роботи та повністю її розкривати. **Кожен розділ закінчують короткими висновками**, це т.зв. висновки “першого порядку”, тобто головні зі спостережень та результатів емпіричних досліджень чи аналітичних розробок, яким присвячено цей конкретний розділ. Висновки наприкінці розділу допомагають зробити проміжний підсумок, який є важливим чи як основа для розгортання подальших міркувань у наступному розділі, чи як важливий результат, що має цінність сам по собі, оскільки означає завершення окремого етапу в реалізації цілісного дослідницького задуму.

Студент повинен **покликатися на джерела**, з яких взято матеріал, окремі положення, ідеї чи висновки для розробки власної проблеми. Такі поклики дають можливість відшукати документи і перевірити достовірність цитування певних наукових праць, повідомляють необхідну інформацію про них, допомагають з’ясувати їх зміст, мову тексту, обсяг. **Використання в роботі матеріалу запозиченого матеріалу без покликань на автора не допускається. Це є плагіатом, порушенням академічної доброчесності і може стати підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту.**

Для дослідження варто використовувати останні видання творів. Більш ранні видання доцільно брати в тих випадках, коли в них є матеріал, не включений в пізніші видання.

Способи викладу основної частини можуть бути різними: міркування, розповідь, опис. Окрім того, інколи один розділ можна викласти у формі міркування, інший – у формі розповіді чи опису тощо. Форма викладу залежить від теми і фактичного матеріалу роботи. Викладати матеріал необхідно стисло, логічно й аргументовано. Для аргументації своїх думок використовують і цитати. Цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо це знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивної праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу.

Теоретичні положення основної частини варто ілюструвати прикладами. Кількість ілюстрацій залежить від специфіки фактичного матеріалу. Мовні факти, введені у текст викладу, треба виділяти – підкреслювати, виділяти іншим шрифтом чи розрядкою.

Можливі різні принципи подання матеріалу в основній частині, зокрема виділяють

Не менш важливим є стиль викладу. Думки треба викладати ясно, точно, дохідливо, дотримуватися правильної будови речень, уникати одноманітних виразів, великих синтаксичних конструкцій, канцелярських зворотів, штампів, пишних фраз. Робота повинна бути бездоганно грамотною. Навіть незначна кількість орфографічних чи пунктуаційних помилок може значно вплинути на оцінку роботи.

Висновки

Ця композиційна частина займає небагато місця в тексті наукової роботи, проте за своїм значенням особливо важлива. Якщо у вступі автор мусить розкрити історію питання, спрогнозувати власні завдання, окреслити проблеми, порушені навколо досліджуваної теми, то висновки повинні містити результати дослідження.

Не можна висновки подавати як стислий чи розгорнутий переказ того, що зроблено в кожному розділі магістерської роботи, або ж як звичайний перелік питань, проблем і т.п. Висновки повинні бути узагальненням всього, що дослідив автор, а не переказом давно відомих фактів. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках отриманих результатів.

Висновки – це послідовне, логічно струнке викладення отриманих підсумкових результатів та їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями, сформульованими у вступі. Не можна загальні висновки підмінювати механічним складанням до купи висновків у кінці розділів, це повинно бути узагальнення вищого ступеня, разом з тим таке, яке впливає з аналізу конкретних мовних/літературних явищ. Однак не буде помилкою чи недоречним повторенням, коли основні ідеї проміжних висновків (але не їхні деталі чи подробиці) будуть озвучені ще раз у загальних висновках до роботи, що зайвий раз засвідчить логічність, послідовність та вмотивованість побудови дослідження, а також взаємопов'язаність її структурних елементів і, як наслідок, – отриманих результатів.

Здебільшого висновки подаються у вигляді певної кількості пронумерованих абзаців, їх послідовність визначається логікою побудови дослідження. Спосіб оформлення висновків залежить від характеру конкретного матеріалу, мети й завдань дослідження. Варто звернути увагу на головний сенс дослідження, отримані важливі наукові результати і ті нові завдання, які постали перед студентом у результаті вивчення відповідної теми.

Висновки не потребують цитування чи повторення логічних побудов, які вже були розгорнуті в основній частині. У них не повинно бути зайвої аргументації, адже система аргументів мала бути використана та повністю задіяна при викладі змісту в основній частині роботи.

Висновки займають приблизно 4-6 сторінок

Список використаної літератури та джерел

Список літератури логічно доповнює і завершує виконану роботу. Він включає в себе не лише ті праці, з яких наводилися цитати, але й основні монографії, статті з досліджуваної проблеми, які ви опрацювали і творчо використали при написанні магістерської роботи. Список літератури розміщуємо за абеткою. Спочатку подаємо праці, друковані кирилицею, потім – латиницею. Кожна позиція списку літератури містить прізвище та ініціали автора (авторів), назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, загальну кількість сторінок (статті – з котрої сторінки до котрої). У кінці подаємо джерела фактичного матеріалу (зразки оформлення бібліографічного

опису подані в Додатку В).

Резюме

Кваліфікаційні роботи студентів-славистів повинні містити Резюме мовою спеціалізації. Його обсяг – одна друкована сторінка. У Резюме автор стисло викладає конкретні результати дослідження, які впливають з мети й завдань роботи.

Додатки

У додатки виносять допоміжні або додаткові матеріали, які потрібні для повноти сприйняття роботи, але переобтяжують текст основної частини. Додатки не є обов'язковим елементом роботи і не входять до визначеного обсягу тексту. Їх варто робити тоді, коли емпіричний матеріал надто великий і потребує додаткових сторінок. За формою це можуть бути таблиці, схеми, діаграми, словопоказчики, словнички, моделі, графіки, ілюстрації, аналізовані діалектні тексти тощо. Треба пам'ятати, що запропоновані додатки мають бути логічно пов'язані зі змістом та структурою основної частини дослідження. У тексті роботи дають поклики на відповідні матеріали, вміщені в додатках. Додатки розміщують у порядку появи покликів на них у тексті роботи.

Додатки у роботах з мовознавства досить часто мають значну наукову цінність, особливо якщо це записи певних діалектних текстів, словнички зібраних мікротопонімів тощо. Такі додатки нерідко містять новий фактичний матеріал, який може бути використаний ученими. Тим самим у науковий обіг молодий дослідник вводить нові факти, які дають можливість поглибити аналіз певних мовних явищ.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Оцінюючи магістерську роботу, враховують не тільки її зміст, але й оформлення. Сюди входить зовнішній вигляд роботи: охайність, грамотність, естетичне оформлення, цитування, правильні покликання на наукові джерела, бібліографія, ілюстрації, додатки тощо.

Загальні вимоги до оформлення роботи

Роботу друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні вертикально орієнтованого аркуша білого паперу формату А4, інтервал – 1,5, береги: лівий – 2,5 – 3 см, правий – 1,5 см, верхній – 2 см, нижній – 2 см. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Стандарт комп'ютерного шрифту: Times New Roman, розмір шрифту 14.

Обсяг магістерської роботи – не менше 70 ст. У зазначений обсяг роботи не включено список використаної літератури і джерел та додатки.

Усі сторінки нумерують. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів,

пунктів здійснюється арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою наукової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, але на ньому номер сторінки не проставляється. На наступних сторінках їхній номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

На титульній сторінці, обов'язково вказують назву міністерства, вищого навчального закладу, кафедри, назву наукової роботи, прізвище, ім'я по батькові автора, зазначають, студентом якого курсу, спеціальності він є; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я по батькові наукового керівника, місто та рік написання (зразок оформлення титульної сторінки подано в Додатку).

На другій сторінці подають ЗМІСТ роботи, зазначають початкову сторінку кожного із структурних елементів. У зміст включають усі структурні елементи у такому порядку: перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень, термінів (за наявності); вступ; назви всіх розділів, підрозділів і пунктів (останні тільки у випадку, якщо мають заголовки); висновки; список використаної літератури та джерел; додатки.

Перелік умовних скорочень, позначень складають за умови повторення таких позначень, як символи, аббревіатури, скорочення, що не є загальноприйнятими, більше трьох разів у тексті. Перелік друкують двома колонками: у лівій – подають скорочення, у правій – детальне тлумачення. Цей перелік розміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. В іншому випадку, щоб не подавати окремим переліком, можна розшифрування та пояснення таких умовних позначень та скорочень подавати один раз у тексті, коли вони перший раз наводяться у тексті.

Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ, РЕЗЮМЕ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати інтервалу 2-3. Кожну структурну частину наукової роботи слід починати з нової сторінки.

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ МОВНОЇ ВАРІАТИВНОСТІ В МОВОЗНАВСТВІ

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (перша велика) з абзацу (5 знаків). Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, наприклад 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

Наприклад:

1.1. Мовна норма як об'єкт лінгвістичних студій

Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. У кінці ставиться крапка. Текст друкують, відступивши звичайний інтервал. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: 2.3.1. (перший пункт третього підрозділу другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

У роботі можуть бути подані таблиці. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті під відповідним заголовком таблиці розміщують напис **Таблиця** із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 2.1. (перша таблиця другого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слова Таблиця і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 2.1».

Магістерська робота повинна бути зшита в м'якій (з'єднання спіраллю) або твердій оправі.

Цитати та покликання

Цитати – дослівні уривки зі статті, промови, з художнього твору, документа тощо, які наводять для підтвердження факту чи для пояснення, для ілюстрації до коментарів. Слід пам'ятати, що обов'язок того, хто цитує, точно передати зміст оригіналу. Не можна виривати з тексту вислови, які б суперечили загальній тенденції оригіналу, викривляли його ідейну суть.

Цитувати слід в міру. Надмірне цитування, жонглиювання ним, наведення надто великих уривків чужих текстів свідчать про невміння дослідника аргументувати свої твердження, неспроможність самостійно аналізувати мовне/літературне явище.

Необхідно дотримуватися низки правил цитування, зокрема:

- цитату з наукової літератури подають у лапках;
- на місці пропущених слів потрібно ставити три крапки і брати їх у квадратні дужки (на відміну від трьох крапок автора). Частина тексту може бути випущена на початку цитати, у середині чи в кінці її. Не рекомендується робити кілька пропусків слів, висловів в одній цитаті – це може призвести до нечіткості в передачі думки, навіть до її перекручення;
- якщо цитату подають окремим реченням, то починають її з великої букви, незважаючи на те, чи наводиться вона повністю чи із пропуском слова чи уривку на початку (в останньому випадку потрібно після лапок надрукувати три крапки);
- якщо цитату подають як частину власного речення, то її друкують в лапках з малої букви;

- не рекомендується починати цитату зі сполучника;
- цитати з віршів у лапки не беруть, сама віршова форма виділяє цитований текст;
- цитовані приклади (ілюстративний матеріал) в лапки не беруть, але обов'язково подають кожен приклад окремим абзацом.

Цитати з неукраїнських видань подають українською мовою. Якщо ж український відповідник відсутній, то переклад робить сам автор, обов'язково зазначаючи при цьому у поклику криптонім: [Переклад мій. – В.К.]). Назви іноземних джерел у покликаннях не перекладають.

Існує декілька способів оформлення бібліографічних покликань на цитату чи невластне цитату (передачу чужих думок власними словами без лапок): внутрішньотекстові, підрядкові, позатекстові.

Бібліографічні покликання – це короткі бібліографічні відомості про джерела цитати чи літератури, а також про видання, яке розглядають, оцінюють, критикують або рекомендують у тексті, необхідні й достатні для їх загальної характеристики, ідентифікації та пошуку.

Можна робити покликання в тексті на певне джерело в квадратних дужках. У такому разі в квадратних дужках подаються дві цифри, з яких перша – це праця з списку використаної літератури та джерел, друга цифра – це сторінка з джерела, на якій є відповідна цитата, наприклад, [7, с. 35].

Для магістерських робіт рекомендуємо підрядкові посторінкові поклики. Після закінчення цитати чи без лапок переданої думки вгорі позначають номер – відповідну цифру (^{1, 2, 3} і т.д.), внизу сторінки під невеликою рисою дають під тим же номером джерело (за правилами бібліографування). Наприклад:

¹Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2001. С.15.

²Масенко Л. Мова і політика. Київ: Соняшник, 1999. С.5.

Приклад

Уривок з тексту роботи:

Олександр Пономарів цілком слушно зазначає, що «культура мова – це культура думки»¹.

Відповідне оформлення покликання:

---

¹ Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2001. С 232.

Якщо студент покликається на якесь видання багато разів (це часто буває пов'язане з наведенням прикладів з відповідного джерела), то в кінці першого поклику мусить зазначити: “Далі цитуємо за цим виданням, зазначаючи у дужках лише том і сторінку”. Наприклад:

¹ Франко І. Захар Беркут. Передмова. Зібр. творів: У 50-ти т. Київ:

Наукова думка, 1976-1986. Т.16. С.7 (Далі цитуємо за цим виданням, вказуючи у дужках після тексту том і сторінку).

Якщо потрібно подати на тій самій сторінці кілька цитат з одного і того ж джерела, то другу й наступні цитати у покликах передають словами:

² Там само. С.134.

³ Там само. С.381.

Для іноземного джерела використовується слово Ibid.

На інших сторінках назва праці, що вже цитувалася, теж подається скорочено:

¹ Пономарів О. Культура слова... С.136.

Можливі такі випадки, що для студента важливим є зацитувати думки мовознавця, праці якого для нього з різних причин є недоступними. Однак цитати з його творів наведені в роботах інших учених. У цьому випадку поклики дають на роботи цих авторів із зазначенням: Цит. за вид.

Наприклад:

¹Цит. за вид.: Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ, 1992. С. 56.

Список використаної літератури та джерел

Наприкінці наукової роботи подають список використаної літератури в алфавітному порядку. Іншомовні джерела слід розміщувати після україномовних (за латинським алфавітом). Використану літературу записують в алфавітному порядку за прізвищами авторів або за назвами праць (якщо автор колективний). Якщо в авторів однакові прізвища, тоді послідовність розміщення їх праць визначається за ініціалами. Якщо використано декілька праць одного автора, то їх записують в алфавітному порядку за першими літерами назв цих публікацій. Якщо є праці одного і того ж автора з однаковими назвами, то порядок їх розташування визначають за хронологією. Бібліографічний опис джерела в списку літератури подають за такими правилами:

1. Для книг треба вказати: прізвище та ініціали авторів, назву книги, її підзаголовок, місце і назву видавництва, рік видання; кількість сторінок.
2. Для журнальних статей вказують: прізвище та ініціали авторів, повністю назву статті, назву журналу, рік, номер тому або випуску, сторінки.
3. Для статей із книги та неперіодичних збірників повинні бути вказані прізвище та ініціали авторів, назва статті, видання, у якому вміщена стаття, місце видання, видавництво, рік видання, сторінки.

Список використаних джерел, з яких узято фактичний матеріал, подають після списку використаної літератури в алфавітному порядку.

Приклади бібліографічного опису подані в Додатку В.

Резюме

Після списку використаної літератури розміщується резюме відповідною слов'янською мовою на одну друковану сторінку. У резюме магістрант вказує тему дослідження, структуру роботи та основні тези.

Додатки

Додатки – необов'язкова частина магістерської роботи. Додатки мають власну нумерацію, саме слово “Додаток” розміщують у правому верхньому кутку сторінки, через два інтервали з великої букви, посередині подається назва додатка. Додатки можна позначати великими літерами української абетки (наприклад: Додаток А) або номерами (Додаток № 1). Ілюстрації, таблиці, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка. Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку покликань у тексті.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки, обов'язково мати заголовок, розміщений симетрично до тексту й надрукований угорі малими літерами з першої великої букви. Посередині рядка над заголовком розміщують слово **Додаток** і його порядковий номер або букву.

ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Підготовка до захисту

Після написання роботи автор повинен перевірити усі цитати, посилання, власні назви тощо. У роботі неприпустимі мовні помилки, тому слід уважно прочитати текст. Після того, як керівник перевірів роботу, студент повинен її передрукувати і ще раз вичитати. Після цього переплетений паперовий варіант роботи із власноручним підписом студент повинен здати на випускову кафедру, а також надіслати електронний варіант роботи у форматі PDF на електронну адресу випускової кафедри. Для запобігання академічному плагіатові та дотримання принципів академічної доброчесності магістерські роботи перевіряють на оригінальність за допомогою відповідних систем, (зокрема StrikePlagiarism.com.) Завідувач випускової кафедри організовує перевірку кваліфікаційних (магістерських) робіт щодо наявності плагіату здійснюють завідувачі кафедр. Технічну перевірку кваліфікаційних (магістерських) робіт на наявність плагіату проводить відповідальна особа на філологічному факультеті. Результати перевірки подаються на кожну кваліфікаційну (магістерську) роботу у вигляді Звітів подібності. Науковий керівник заповнює Протокол аналізу звіту подібності, у якому подає висновок щодо допуску кваліфікаційної (магістерської) роботи до захисту.

Науковий керівник дає відгук на роботу, у якому зазначає, чи робота виконана на належному рівні, відповідно до вимог і чи може бути рекомендована до захисту в ЕК. Відгук науковий керівник дає після перевірки роботи на оригінальність роботи в антиплагіатній системі. У разі виявлення у

роботі плагіату науковий керівник вносить пропозиції стосовно не допуску роботи до захисту. Рішення про допуск (не допуск) роботи до захисту ухвалюється на засіданні випускової катедри. З метою з'ясування стану готовності та якості виконання роботи на кафедрі проводиться попередній захист магістерської роботи.

Відгук наукового керівника із висновком щодо допуску кваліфікаційної роботи до захисту, а також рішення кафедри стосовно допуску кваліфікаційної роботи до захисту повинні бути оформлені на бланку Подання голові екзаменаційної комісії (Додаток Г).

Не пізніше ніж до 10 днів до захисту кваліфікаційні (магістерські) роботи оприлюднюються на офіційному веб-сайті філологічного факультету.

До ЕК подається готова магістерська робота, Завдання на роботу, Подання голові екзаменаційної комісії на кваліфікаційну роботу, рецензія на роботу, копії друківаних статей студента за темою роботи (за наявності), документи, що вказують на її практичне застосування (за наявності).

Рецензії на магістерські роботи дають кваліфіковані фахівці з науковим ступенем та/або вченим званням. Рецензія складається в довільній формі.

Порядок публічного захисту кваліфікаційних робіт

Публічний захист магістерських робіт студентів відбувається на засіданні ЕК у присутності наукових керівників та рецензентів.

Порядок захисту магістерської роботи на ЕК:

- представлення студента;
- доповідь (з демонстрацією презентації) студента (7-10 хвилин);
- відповіді на запитання членів ЕК;
- виступ керівника або представлення його відгуку;
- виступ рецензента;
- відповіді студента на зауваження рецензента і заключне слово студента;
- обговорення та оцінювання членами ЕК магістерської роботи та захисту її студентом;
- оголошення рішення ЕК.

Студент повинен підготувати доповідь та презентацію для захисту роботи. Доповідь студента має бути стислою, інформативною, структурованою. Обов'язково треба

- наголосити на актуальності досліджуваної проблеми,
- вказати мету та завдання дослідження,
- коротко викласти результати дослідження, висновки,
- наголосити на новизні результатів.

У доповіді корисно вдаватися до такого прийому, як звернення до учасників засідання: *зверніть увагу на..., таким чином ..., з викладеного вище видно, що...* і под. Виступаючи, дотримуйтеся норм наукового етикету. Почати свою доповідь варто із звертання до присутніх (Наприклад: *Вельмишановний пане голово! Шановні члени Екзаменаційної комісії! Шановні викладачі та всі присутні! До вашої уваги пропонуємо магістерську роботу на тему...*). Під час

захисту особливо важливо, щоб мова доповідача була чіткою, граматично точною, розбірливою, переконливою, а також виразною, що залежить і від темпу, гучності та інтонації. Якщо говорити поспішно, квапливо, проковтуючи закінчення слів, чи, навпаки, дуже тихо та нерозбірливо, то якість виступу від цього погіршується. Спокійна манера викладу завжди імпонує слухачам. Крім того, у виступі не варто подавати таких розлогих міркувань або громіздких прикладів, які важко сприймати на слух. Відповіді на запитання повинні бути стислими, чіткими та добре аргументованими. Якщо можливі посилання на текст роботи, у такому разі їх треба обов'язково робити. Студент на захисті повинен показати глибину знань в обраній темі, уміння аргументовано захищати свої погляди, виявити культуру й уміння вести наукову дискусію.

У презентації обов'язково треба подати:

- мету, завдання, методи дослідження;
- джерельну базу роботи;
- отримані результати, висновки.

Необхідно враховувати, що час для презентації обмежений (7-10 хв.), тому всі матеріали повинні бути викладені чітко, лаконічно, а кількість їх відповідно обмежена. Презентація має бути органічно пов'язана з виступом здобувача на захисті. Для доброго сприймання презентаційних матеріалів варто оформити їх достатньо стримано, без занадто яскравих кольорів, максимально обережно використовувати анімаційні ефекти.

Обов'язково необхідно провести репетицію презентації вдома, відповідно узгодити її з виступом. Усю техніку безпосередньо перед захистом на ЕКу треба протестувати.

Презентацію рекомендують створювати у MS Power Point, дотримуватися таких правил:

Текст

- Найкраще використовувати шрифти Arial чи Helvetica. Варто уникати такі шрифти, як Times New Roman або Palatino, оскільки їх іноді важче читати;
- використовувати розмір шрифту не менше 24;
- чітко позначати кожен слайд;
- для заголовків варто використовувати більший шрифт (розмір 35–45) або різні кольори;
- для більшої частини презентації треба використовувати шрифт одного типу;
- застосувати різні кольори, розміри та стилі (жирний, підкреслений);
- уникати курсиву, оскільки його важко швидко читати;
- дотримуватися правила “6 x 6”: одна думка на рядок, який містить не більше 6 слів, а також не більше 6 рядків на слайд;
- подавати темний текст на світлому фоні або світлий текст на темному фоні (останній варто використовувати обмежено, оскільки на темному фоні деяким людям іноді важко читати текст);
- не використовувати усі великі літери, хіба що для заголовків;

- для перевірки правильності вибору шрифту слід стати приблизно за 2–3 метри від монітора і подивитись, чи можливо прочитати слайд;
- перевірити орфографію, пунктуацію.

Графіка і оформлення

- Фон повинен бути послідовний і ненав'язливий;
- оформлення має бути чітким і не захарашеним, обов'язково треба залишити вільне місце навколо тексту і графіки;
- під час використання схем чи графіків використовувати лише стільки тексту, скільки потрібно, аби чітко їх пояснити;
- використовувати якісний кліпарт (ілюстративні вставки);
- графіка повинна бути пов'язаною з темою слайду і підсилювати її;
- обмежити кількість графіки на кожному слайді;
- уникати крикливої графіки та шумних анімаційних ефектів, окрім випадків, коли вони безпосередньо стосуються теми;
- обмежити кількість використаних переходів; краще використовувати лише один, аби аудиторія знала, чого очікувати;
- перевірити всю графіку на проекційному екрані до реальної презентації.

Колір

- Обмежити кількість кольорів на одному екрані;
- не використовувати більше чотирьох кольорів на одній схемі;
- малі предмети і тонкі лінії виділяють за допомогою яскравих кольорів, однак деякі з них важко сприймати на проекторі;
- перевірити усі кольори на проекційному екрані до початку реальної презентації, адже вони можуть проектуватися по-іншому, ніж це виглядає на моніторі.

Відповіді на запитання повинні бути стислими, чіткими та добре аргументованими. Якщо можливі поклики на текст роботи, у такому разі їх треба обов'язково робити. Студент на захисті повинен показати глибину знань в обраній темі, уміння аргументовано захищати свої погляди, виявити культуру й уміння вести наукову дискусію.

Студент у заключному слові дає відповіді на зауваження рецензента, членів ЕК, пояснює ті моменти та положення роботи, стосовно яких були висловлені критичні зауваження (якщо вони не були достатньо висвітлені під час доповіді та відповідей на питання).

Оцінювання магістерської роботи

Рішення ЕК щодо оцінювання магістерської роботи та її захисту ухвалюють на закритому обговоренні. Під час оцінювання комісія враховує якість роботи, доповідь студента, його відповіді на питання та зауваження під час захисту (критерії оцінювання подано в Додатку Д). Оцінки виставляє кожен член комісії, а голова підсумовує їх.

Відповідно до Положення про екзаменаційну комісію у Львівському національному університеті імені Івана Франка, повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки заборонено. У випадку, якщо захист кваліфікаційної роботи визначається незадовільним, ЕК ухвалює

рішення про повторний захист роботи з доопрацюванням або написання роботи на нову тему, визначену випусковою кафедрою. Студенти, які не атестовані, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи екзаменаційної комісії протягом трьох років після закінчення Університету на загальних підставах.

При оцінюванні магістерської роботи виходять з того, що магістр повинен вміти:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- скласти план дослідження;
- здійснювати бібліографічний пошук (зокрема, із застосуванням сучасних інформаційних технологій);
- застосовувати сучасні методи наукового дослідження;
- збирати й систематизувати мовні/літературні факти, явища, інтерпретувати тексти різних стилів і жанрів;
- аналізувати мовний, мовленнєвий, літературний матеріал, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- оформляти результати дослідження відповідно до вимог;
- презентувати результати дослідження, провадити наукову дискусію.

При оцінюванні магістерської роботи береться до уваги її теоретичний рівень, наукова новизна, практичне значення, вміння студента вести дискусію, аргументовано захищати положення роботи, висновки, концепцію роботи, дотримання принципів академічної доброчесності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Артемчук Г.І, Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навчальний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. К.: Форум, 2000. 271 с.
2. Асіїв Л. В. Курсова робота з українського мовознавства: Методичні вказівки до написання та вимоги до оформлення курсової роботи (для студентів II курсу філологічного факультету спеціальностей 035 Філологія (спеціальність 035.01 Українська мова та література) і 014 Середня освіта (спеціалізація 014.01 Українська мова та література). Львів, 2018. URL: <http://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/kurs-metod.pdf>
3. Горошкіна О.М., Нікітіна А.В., Попова Л.О. Магістерська робота: від задуму до захисту. Методичний путівник. Луганськ, 2004. 21 с.
4. Конобродська В. Курсова і дипломна роботи з етнолінгвістики: Навч. посібник. Житомир: Полісся, 2003. 236 с.
5. Корнієнко І.А. Наукові основи курсової роботи: Методичні рекомендації. Миколаїв, 2005. 26 с.
6. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://snau.edu.ua/wp->

- [content/uploads/2020/02/Methods_2019-Final.pdf](https://kc.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Methods_2019-Final.pdf)
7. Методичні рекомендації щодо оформлення бібліографічного опису використаних джерел та References (з урахуванням національного стандарту України ДСТУ 8302:2015) / авт.-упоряд. В. М. Головчак, Л. М. Слободян, В. Д. Яремко. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021. 16 с. URL: <https://kc.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/11/2021/02/bibliographic-description.pdf>
  8. Основні вимоги до дипломних та випускних робіт студентів-філологів: Метод. рекомендації / Уклад. О.Штонь, В.Буда. Тернопіль, 2000. 21с.
  9. Основні вимоги до написання наукової статті: методичні рекомендації. Луцьк: ВІППО, 2016. 76 с. URL: <http://vippo.org.ua/files/pedposhyk/naukovistat-1557135224.pdf>
  10. Положення про екзаменаційну комісію у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Львів, 2016. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/reg_exam-comission.pdf
  11. Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Львів, 2019. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf
  12. Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Львів, 2018. URL: <https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/06/S22C-6e18062115060-1.pdf>
  13. Пономарів Олександр. Культура слова. Мовностилістичні поради. К.: Либідь, 2001. 240 с.
  14. Сербенська О., Білоус М. Екологія українського слова. Практичний словничок – довідник. Львів: Компанія “Манускрипт”, 2003. 68 с.
  15. Спіцин Є.С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти. Київ: Вид.центр КНЛУ, 2003. 120 с.
  16. Штонь О.П., Буда В.А. Курсова робота з української мови: навчально-методичний посібник для студентів-філологів. Тернопіль: Богдан, 2002. 63 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки магістерської роботи

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет

Катедра української мови
імені проф. Івана Ковалика

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЯ ОНІМІЯ ТВОРІВ ЛЕСІ ВОРОНИНОЇ

Магістерська робота
студентки II курсу групи ФЛУМ-21с
спеціалізації 035.01 Українська мова та література
(освітня програма “Українська мова та література”)
денної форми здобуття освіти
Гули Наталії Богданівни

Науковий керівник – к.ф.н. доц. Сколоздра-Шепітко О.Р.

Львів – 2021

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет

Кафедра української літератури
імені акад. Михайла Возняка

**УКРАЇНСЬКА ФРАГМЕНТАРНА НОВЕЛІСТИКА
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ:
ЖАНРОВІ МОДИФІКАЦІЇ ТА СТИЛЬОВІ ПОШУКИ**

Магістерська робота
студентки ІІ курсу групи ФЛУМ-21с
спеціалізації 035.01 Українська мова та література
(освітня програма “Українська мова та література”)
денної форми здобуття освіти
Люклян Марії Ігорівні

Науковий керівник – д.ф.н. проф. Корнійчук В.С.

Львів – 2021

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НОВЕЛІСТИКА РОМАНА ІВАНИЧУКА В ЛІТЕРАТУРНОМУ КОНТЕКСТІ ДОБИ	7
1.1. Новела як жанр малої прози в літературі.....	7
1.2. Проблеми диференціації жанру новели	14
1.3. Новелістика Р. Іваничука у літературному контексті шістдесятництва.....	20
РОЗДІЛ 2. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ Й КОМПОЗИЦІЙНІ ДОМІНАНТИ МАЛОЇ ПРОЗИ Р. ІВАНИЧУКА	24
2.1. Поетика характеротворення у малій прозі Р. Іваничука.....	30
2.2. Часопростір та його роль у новелістиці Р. Іваничука.....	37
2.3. Розвиток конфлікту і його вплив на сюжетотворення малої прози Р. Іваничука	48
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ІДІОСТИЛЮ НОВЕЛІСТИКИ РОМАНА ІВАНИЧУКА	60
3.1. Форми художнього викладу малої прози Р. Іваничука.....	60
3.2. Роль художнього мовлення у створенні образів малої прози Р. Іваничука.....	75
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА ДЖЕРЕЛ	90

**Приклади оформлення бібліографічного опису
в списку літератури та джерел магістерської роботи**

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Монографії (один, два, три автори)	Бук С.Н. Велика проза Івана Франка: електронний корпус, частотні словники та інші міждисциплінарні контексти. Львів: ЛНУ, 2021. 421 с. Єрмоленко С.Я. Нариси з української словесності. Київ: Довіра, 1999. 431 с. Пентилюк М.І., Окуневич Т.Г. Сучасний урок української мови. Харків: Основа, 2007. 176 с. Омельчук С.А., Ляшкевич А.І., Чаловська М.В. Усі уроки української мови в 6 класі. Харків: Основа, 2006. 432 с.
Чотири автори	Українська мова. Практикум / О. М. Пазяк, О. А. Сербенська, М. І. Фурдуй, Л. Ю. Шевченко. Київ: Либідь, 1990. 224 с.
П'ять та більше авторів	Стежками Франкового тексту (комунікативні, стилістичні та лексикографічні виміри роману "Перехресні стежки"/ Ф. Бацевич та ін. ; наук. ред. Ф.С. Бацевич. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 374 с. Учіться висловлюватися / П.І.Білоусенко, Ю.О.Арещенко, Г.М.Віняр, та ін. – Київ: Либідь, 1990. 126 с.
Багатотомні видання	Лепкий Б.С. Твори: В 2-х т. Київ: Дніпро, 1991. Т.2: Повість. Спогади. Виступи / Упорядник та автор приміт. М.М.Ільницький. 719 с. Українка Леся. Збір. творів: У 12 т. Київ: Наукова думка, 1975-1979.
Окремий том	Федькович Ю. А. Твори : У 2 т. Т. 1 : Поезії / Упорядкував., передм і прим. М. Ф. Нечиталюка. Київ: Дніпро, 1984. 463 с. Шевченко Т. Твори: В 5 т. Т. 1 : Поетичні твори (1837-1847). Київ : Дніпро, 1984. 351 с.
Перекладні видання	Луцій Анней Сенека. Про стійкість мудреця: Діалоги : перекл. з латини Андрій Содомора. Мистецтво говорити: пер. з чеськ. 2-е вид. Львів: Апріорі, 1989. 293 с.
Збірники наукових праць	Збірник наукових праць на пошану професора Теодозія Михайловича Возного / відп. ред. З. О. Купчинська. Львів: Растр-7, 2022. 600с.
Словники	Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник- довідник. Київ: Либідь, 1995. 192с. Словник символів / За заг. ред. О.І.Потапенко,

	<p>М.Д.Дмитренка. Київ: Народознавство, 1997. 156 с.</p> <p>Українсько-німецький тематичний словник /уклад. Н. Яцко та ін. Київ: Карпенко, 2007. 219 с.</p>
Стаття із періодичного і неперіодичного збірника	<p>Матвіяс І. Варіанти літературних мов. Культура слова. Київ: Наукова думка, 1994. С. 3 - 9.</p> <p>Михайлишин Б. Питання взаємозв'язку мови та культури у працях І.С.Свенціцького . Культура мови і культура в мові: збірник наук. праць. Київ: ІМКВО, 1991.С.57-61.</p> <p>Ощипко І. Семантико-словотвірна характеристика предикативних прислівників української мови. Вісник Львівського університету: Серія філологічна. Львів, 2000. Вип.29. С. 9 - 15.</p> <p>Пустовіт Л.О. Питання мовної норми в сучасній художній прозі. Жанри і стилі в історії української літературної мови. Київ: Наукова думка, 1989. С.253 – 264.</p>
Стаття з журналу	<p>Ковальов В.П. Експресивне використання антонімії в українському художньому мовленні . Українська мова і література в школі. 1986. №9. С.48-50.</p> <p>Масенко Л. Химерна проза як традиційна мовностильова течія української літератури. Мовознавство. 1991. № 1. С.26 – 33.</p> <p>Пономарів О. Словотворчі та відмінкові особливості (мовностилістичні поради). Урок української. 2002. - № 4. - С. 25-27.</p> <p>Скрипник Л.Г. Словник і мовна дійсність. Мовознавство. 1970. №5.С.58-67.</p> <p>Шерех Ю. Скарби, якими володіємо. Сучасність. 1993. №6. С. 63 - 67.</p>
Стаття з газети	<p>Кирилук В. “До тебе, Україно...”: про Стуса. Літературна Україна. 1990. 19 квітня. С.5.</p> <p>Полюга Л.М. О рідна мова, хто без тебе я? Недільний експрес. 1999.№4.С.8.</p> <p>Федик О. І нетлінне бережемо від корозії . Літературна Україна. 1993. 11 лютого.</p>
Стаття енциклопедії	<p>Костенко Н.В. Віршування // Українська Літературна Енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: І.О.Дзевєрін (відпов. ред.) та ін. – К.: Голов. ред. УРЕ ім. М.П.Бажана, 1988. – Т.1. – С.333 – 334.</p>
Тези доповідей	<p>Білоус М. Мовленнєвий етикет українського народу // Мова і духовність нації: Тези доп. регіон. наук.-практ. конф. Львів, 1989. С.98-99.</p> <p>Горпинич В.О. Морфонологія і семантика // матеріали 5-ї Міжнародної наукової конференції “Семантика мови і тексту”. Частина 1. Івано-Франківськ. 1999. С.45 – 46.</p>

<p>Автореферат дисертації</p>	<p>Гнатюк М.В. Північнолемківські говірки переселенців: фонолого-фонетичні особливості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 20 с.</p> <p>Скорбач Т.В. Мовний образ простору в поезіях М.Семенка і В.Поліщука: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01– українська мова; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків, 1999. 20 с.</p> <p>Шульжук Н.В. Структура складного речення у діалогічному мовленні (на матеріалі художніх творів): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова; Київ. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 1999. 16 с.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>Алексієнко Л.А., Дарчук Н.П., Зубань О.М., Козленко І.В., Методика створення автоматизованої системи морфемно-словотвірного аналізу (АСМСА) слів української мови URL: http://www.mova.info/article.aspx?l1=69&DID=73 (дата звернення: 10. 02.2023).</p> <p>Сірук О., Денисенко І., Кириченко О. Лексико-граматичні розряди іменника. Електронний підручник з сучасної української мови URL: http:// www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm (дата звернення: 02. 05.2022).</p>

REZIME

U našem radu «Fatalne žene u stvaralaštvu pisaca srpskog modernizma (Borisav Stanković, Ivo Andrić, Miloš Crnjanski)» odredili smo glavne osobine fatalnih žena u izabranim delima ovih srpskih književnika. Naš se rad sastoji od dva poglavlja, zaključka, popisa literature, rezimea te priloga.

U toku istraživanja došli smo do zaključka da fatalne žene kod ovih pisaca imaju kako zajedničke, tako i suprotne osobine. Na primer, glavne junakinje kako kod Borisava Stankovića, tako i kod Ive Andrića patile su zbog patrijarhalnosti društva. Naravno, ova patrijarhalnost je najviše izražena u romanu «Nečista krv», ali su sve ove žene postale žrtve tadašnjeg sistema. Važno je spomenuti da fatalnost junakinja nije bila samo u njihovoj lepoti, već je svaka od njih imala neku svoju osobinu, koja ju je činila fatalnom. Na primer, kod Sofke to je bila naslednost, to jest nečista krv, koju je junakinja dobila od svoje bake. Takođe to je bila i njena nepristupačnost, zbog koje je bila fatalna za svog svekra. Koštana, Ciganka Zemka, a takođe Švabica su bile fatalne zbog svoje ljubavi prema muzici i plesu. Možemo da kažemo da su muzika i ples bili čarolije koje su zaluđivale muškarce. Nalazimo poneke crte sličnosti između Sofke i Katinke, jer su one bile tako lepe da nisu ih roditelji puštali iz kuće. Ali se ove junakinje takođe razlikuju u odnosu prema svojoj lepoti: za Sofku ona je bila dar, a Katinka ju je smatrala svojim prokletstvom. Vrlo zanimljiva je glavna junakinja Andrićeve pripovetke «Anikina vremena» Anika, koja je htela da iskoristi svoju lepotu kao oružje da bi se osvetila momku, ali na kraju ovo oružje ju je ubilo. Nešto slično je htela da uradi Dafina, glavna junakinja romana Miloša Crnjanskog «Seobe». Ona je htela da zavede Arandela Isakovića svojom lepotom, svojim telom, jer je htela da postane bogata žena, ali je umrla od krvavljenja. Posebno mesto zauzima Maca («Dnevnik o Čarnojeviću» M. Crnjanskog), koju možemo nazvati kandidatkinjom za ulogu fatalne žene, jer nije uspela da zaljubi u sebe glavnog junaka. Bez obzira na to, junakinja je erotizovana i ima izraženu seksualnost, a to je jedna od glavnih obeležja fatalnih žena. 93 Glavne junakinje Borisava Stankovića, Ive Andrića i Miloša Crnjanskog bile su fatalne zbog svoje lepote.

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Факультет _____

Кафедра _____

Освітньо-кваліфікаційний рівень _____

Галузь знань _____

(шифр і назва)

Спеціальність (спеціалізація) _____

(шифр і назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____

“ ____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвердені Вченою радою факультету від “ ____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата
--------	------------------------------	--------------

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИНаправляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

Галузь знань _____

Спеціальність (спеціалізація) _____
(шифр і назва спеціальності (спеціалізації))на тему _____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ “ _____ ” _____ 20__ року
(підпис) (прізвище та ініціали)**Довідка про успішність**_____ (прізвище та ініціали студента/тки)
за період навчання на філологічному факультеті з 20__ року до 20__ року повністю виконав(ла) навчальний план за спеціальністю (спеціалізацією) _____з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;
шкалою ECTS: A _____%; B _____%; C _____%; D _____%; E _____%.Секретар факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)**Висновок керівника кваліфікаційної роботи**

Студент (ка) _____

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута.

Студент(ка) _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту кваліфікаційної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

Критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Актуальність теми, новизна результатів дослідження	10
Якість і кількість опрацьованої наукової літератури	5
Кількість і якість досліджуваного фактичного матеріалу	5
Рівень викладу теоретичних аспектів	10
Рівень проведення аналітичного дослідження, доцільність використання методів	15
Уміння робити самостійні висновки, практичне значення отриманих результатів	10
Якість оформлення кваліфікаційної роботи, грамотність	5
Уміння користуватися науковим апаратом (цитування, поклики, оформлення списку використаної літератури)	5
Уміння стисло, послідовно, логічно викласти суть і результати дослідження	15
Аргументовані відповіді на питання, уміння вести наукову дискусію, культура мовлення	15
Якість презентації	5
<i>Разом</i>	100

Шкала оцінювання: ЗВО, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік	Залік	
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70		задовільно	
E	51 -60	3	достатньо	
FX	21–50	2	незадовільно	не зараховано
F	0– 20	2	незадовільно	не зараховано